

BIBLIOTECA DE AUR CORESI

Petre Ghelmez

ENIGMELE CIVILIZAȚIILOR

Carte pentru copii

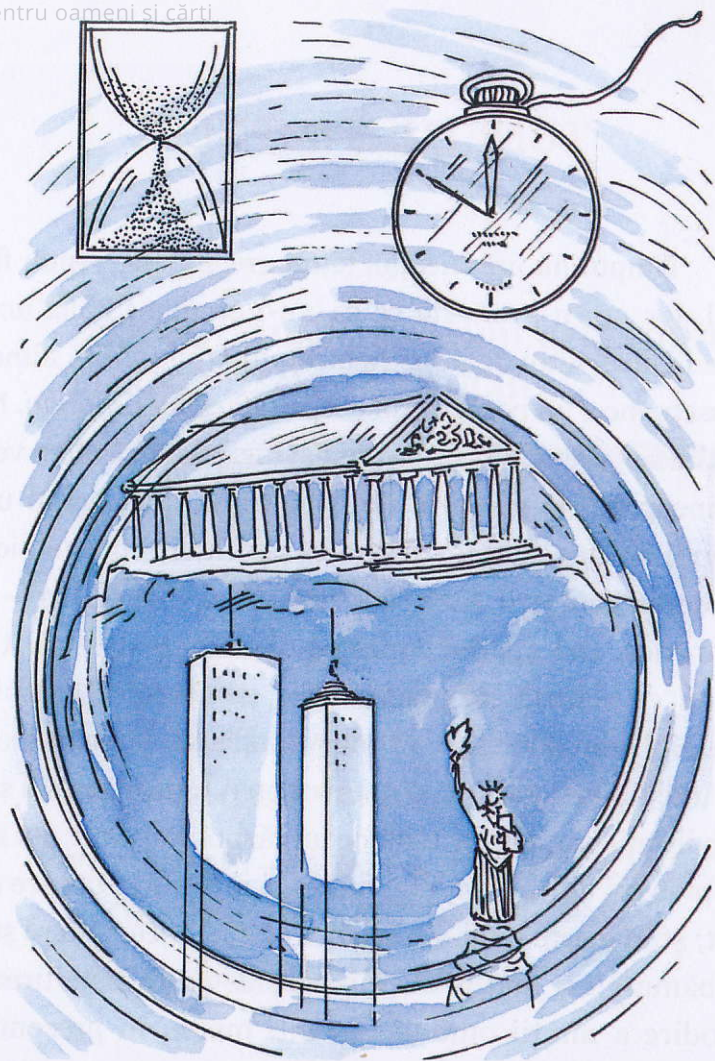
Editura CORESI

CUPRINS

7	TUNELUL TIMPULUI
9	MESOPOTAMIA – LEAGĂNUL CELEI DINTÂI MARI CIVILIZAȚII A ANTICHITĂȚII
20	SCRISUL – A DOUA MEMORIE A OMENIRII
34	TURNUL BABEL
37	TĂCEREA SFINXULUI
43	ZIDUL CHINEZESC
51	MAYAȘII
61	MĂȘTILE CARE VORBESC
71	PĂMÂNTUL – URIAȘUL NOSTRU BLÂND CU 6 MILIARDE DE LOCUITORI ÎN SPATE
82	NOTĂ BIO-BIBLIOGRAFICĂ

TUNELUL TIMPULUI

Timpul nu are început și nu are sfârșit – spun filozofii, iar noi n-avem de ce să nu-i credem. Până acum nimeni nu a putut demonstra *începutul timpului* și nimeni, de asemenea, nu poate vorbi despre *sfârșitul timpului*. Nici spațiul se pare că nu are început și nici sfârșit. Putem vorbi de începutul și sfârșitul unui lucru anume, ori al unei acțiuni anume. Putem spune că un fluviu începe aici și sfârșește acolo; o țară, un continent, un ocean – de asemenea. Dar spațiul continuă dincolo de continent, de ocean, de planetă, de galaxie chiar, până unde, nimeni nu știe. Noi știm doar atât: că între cutare ani și în cutare loc s-a întâmplat cutare ori cutare lucru. A înflorit ori s-a stins o civilizație sau alta; a avut loc un război sau altul; s-a zidit un oraș ori altul. Știm mai mult ori mai puțin despre *ce a fost*; știm foarte mult din *ceea ce este*; și încercăm să știm, să bănuim cât mai mult, din *ceea ce va fi*. Este fireasca iscodire a minții omului. Așezați mereu în prezent, ca într-un adevărat *tunel al timpului*, vrem să știm cât mai mult despre noi înșine, privind către vechile civilizații

dispărute, către civilizațiile prezente și, de ce nu, către civilizațiile viitoare.

MESOPOTAMIA – LEAGĂNUL CELEI DINTĂI MARI CIVILIZAȚII A ANTICHITĂȚII

Vorbeam despre acest miraculos *tunel al timpului*, unde noi ne aflăm mereu în punctul *prezent*. Dar pentru a ști unde se află acest *punct prezent* și, apoi, când s-a întâmplat cutare ori cutare lucru, oamenii au simțit, de multă vreme, nevoia împărțirii acestui fluviu invizibil al timpului, fără început și fără sfârșit, într-un fel de diviziuni, care, la modul imaginar, să-l marcheze, în raport, de pildă, de mișcarea astrelor, de configurarea bolții cerești, în raport de Lună ori Soare sau, mai târziu, de mișcarea Pământului. Au apărut astfel calendarele. Mai puțin perfecționate la început, apoi din ce în ce mai exacte. Populațiile sumero-babiloniene, de exemplu, despre care vom vorbi în aceste pagini, aveau un calendar de 12 luni lunare, ceea ce dădea în total 354 de zile. Adică mai puțin cu 11 zile decât anul nostru *modern*, care numără 365 de zile. Acest calendar era corectat cu o lună în plus la trei ani. Tot babilonienii au împărțit ziua în 12 ore duble, ore împărțite,

la rândul lor, în 60 de minute duble, care, și acestea, se împărțeau în 60 de secunde duble.

Bine, bine, avem anii, avem *gradațiile*, dar de unde începem numerotarea, dacă timpul nu are început și nici sfârșit? Au fost calendare care, până la un moment dat, au numărat anii, de la un așa-numit *început al lumii*. Dar cum fiecare popor socotea că acest *început* a avut loc la o altă dată, învățații au ajuns la concluzia să numere anii, în cele din urmă, de la nașterea lui Christos pe pământ, care, în această viziune, s-a petrecut în anul 1 al erei noastre. În scrierile istorice aceasta se însemnează, după cifrele anului, cu literele *d.Ch.*, adică *după Christos*, ori *e.n.*, adică *era noastră*. Tot ce s-a petrecut înainte de această dată se însemnează cu *î.Ch.*, după scrierea cifrelor anului, adică *înainte de Christos*; ori cu literele *î.e.n.*, adică *înaintea erei noastre*.

Civilizația mesopotamiană, despre care vorbim, a apărut la începutul mileniului al IV-lea î.Ch., într-un spațiu de circa 1 000 km lungime și 400 km lățime, aflat între fluviile Tigru și Eufrat, din Asia Mică, fluvii care, unindu-se, se varsă în Golful Persic. Dacă adunăm cele patru milenii de dinainte de Christos cu cei peste 2 000 de ani, de după Christos, înseamnă că această civilizație a început să se dezvolte acum circa 6 000 de ani! Dacă am socoti că un rând de oameni ar fi trăit aproximativ 50 de ani, în medie, asta ar însemna că de atunci și până astăzi

au trecut aproximativ 120 rânduri de oameni sau generații. Socotind, de asemenea, că voi, dragi cititori, aveți acum în medie, în jur de 13 ani, înseamnă că vechea civilizație mesopotamiană a început în urmă cu... de 461 ori și jumătate vârsta voastră! Nu-i puțin lucru, trebuie să recunoaștem!

Dar ce înseamnă Mesopotamia? Nici mai mult, nici mai puțin decât *Țara dintre două fluvii*, în limba greacă veche, așa cum a numit-o istoricul grec Polybios, care a scris despre ea.

Trei popoare puternice și regii lor

Vorbind despre civilizația mesopotamiană, care a durat, între fluviile Tigru și Eufrat, mai bine de 3 000 de ani, ne referim de fapt la trei popoare mai importante și la cultura lor specifică, dezvoltată în acest spațiu. Mai întâi sumerienii, care au ocupat la început mai ales coasta Golfului Persic. Ei aveau spirit iscoditor; apoi akkadienii, către mijlocul Mesopotamiei, care au înființat Babilonul. Ei erau oameni foarte practici și doritori să cucerească și alte pământuri; asirienii, în nordul Mesopotamiei, popor războinic, sângeros, dar cu un deosebit spirit organizatoric.

De-a lungul celor 3 000 de ani, cât a durat civilizația mesopotamiană, în fruntea celor trei popoare s-au succedat mai mulți regi. Istoria a reținut, pentru faptele lor deosebite, fie privind construcțiile, fie privind războaiele, numele mai multora, dintre care noi amintim pe Urukagina (2373–2371 î.Ch.) regele Sumerului; pe Sargon I (2334–2279 î.Ch.); Hammurabi (1728–1686 î.Ch.) și Nabukadnezar (605–562 î.Ch.) cunoscut mai ales sub numele Nabucodonosor, pe care i-l dă Biblia, regi ai Babilonului. Hammurabi este cunoscut ca un mare cuceritor și organizator. De la el a rămas renumitul cod de legi, care-i poartă numele: *Codul Hammurabi*. Sargon al II-lea (721–705 î.Ch.) și Assurbanipal (668–627 î.Ch.) în grecește Sardanapalos, sunt regi asirieni: războinici, buni organizatori de oști și renumiți prin vitejia lor.

Regii mesopotamienilor erau considerați reprezentanții zeilor pe pământ, locuiau în palate cu dimensiuni colosale uneori, erau foarte bogați, având mari întinderi de pământ, iar în jurul lor roia o curte numeroasă de scribi, înalți funcționari, meseriași, medici, vrăjitori.

Mesopotamienii credeau în viața de dincolo de moarte și nu o dată, când regele murea, erau sacrificați mai mulți oameni de curte, nobili, soldați, servitori, femei, pentru a-l însoți pe suveran în *lumea cealaltă*.

În localitatea Ur, de pildă, unde s-au descoperit 1 850 de morminte, se află, printre acestea, și 16 morminte de

regi, datând din intervalul 3 500–3 200 î.Ch. Unele dintre ele conțin mai multe persoane sacrificate, pentru a-l însoți pe rege în *viața viitoare*: 5 soldați și 10 femei de la curte într-un mormânt; 43 de persoane într-altul; câte 50 de persoane în alte două morminte; 74 de persoane, între care 68 de femei, într-alt mormânt. Nu era ușor, ba, se pare, riscul era destul de mare să fii curtean la regii sumero-asiro-babilonieni!

O paradă a modei de acum 5.000 de ani fără... pantaloni!

Clima fiind blândă în cea mai mare parte a anului, sumerienii se îmbrăcau foarte simplu: un fel de fustă în jurul coapselor, vara, cu bustul gol, și un cojoc mișos, de oaie, iarna, pentru bărbați; femeile purtau rochii lungi până la glezne. Marea mulțime umbla desculță. Nobilii purtau sandale din piele. Îmbrăcămintea regelui și a marilor demnitari se deosebea, desigur, de a populației obișnuite. Regele, de pildă, îmbrăca o tunică, un fel de haină care îi ajungea până la genunchi, strânsă cu o centură la mijloc. Când s-a dezvoltat meșteșugul țesutului, bărbații au început să poarte o tunică, lungă până deasupra genunchilor și cu mânecile scurte. Mai târziu, veșmintele regilor